

Hleba, Edmund

Pósobenie a aktivity českých profesorov na levočskom gymnáziu v období prvej ČSR (1918-1938)

In: *Slovensko mimo Slovensko = Slovensko mimo Slovenska*.
Pospíšil, Ivo (editor). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita,
2008, pp. 41-49

ISBN 978-80-7399-812-4

Stable URL (handle):

<https://hdl.handle.net/11222.digilib/133465>

Access Date: 26. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Pôsobenie a aktivity českých profesorov na levočskom gymnáziu v období prvej ČSR (1918–1938)

EDMUND HLEBA (PREŠOV)

Vzťah Čechov k Slovensku a Slovákom, ako aj vice versa bol z historického pohľadu prevažne pozitívny, a to tak na úrovni osobných kontaktov ako aj spoločensko-politických, kultúrnych, literárnych a vedeckých. Zo slovenskej strany prevažoval hlavne záujem o štúdium na českých vysokých školách, najmä pražských, zo strany českej záujem o pôsobenie na slovenských školách. Možno to sledovať prinajmenšom od prvých decénií 19. storočia, keď sa na obidvoch stranách prehľbovali kontakty národných buditeľov zápasiacich o dominanciu českého a slovenského jazyka na svojom území.

Slovensko-české kontakty možno ale sledovať aj od 15. storočia, keď sa každoročne zvyšoval záujem o štúdium na českých univerzitách, prípadne aj o pedagogické a kňazské povolanie. Medzi takýchto záujemcov patril napr. Georgius Bartholdus z Modry, ktorý po štúdiách vyučoval v Znojme, ďalej Daniel Basilius zo 16. storočia z Nemeckej Ľupče, ktorý pôsobil ako dekan Filozofickej fakulty v Prahe, či Johann Basterius z Banskej Bystrice, správca školy v Starom Meste v Prahe, Vavrinec Benedikt z Nedožier, pražský študent a správca školy v Havlíčkovom Brode, autor spisu *Grammaticae Bohemicae... libri duo*, ktorá dve storočia bola najlepšou českou gramatikou atď. Mohli by sme tu menovať desiatky ďalších Slovákov, ktorí sa vzdelávali v českom prostredí v 17. až 20. storočí. Počiatkom 19. storočia čulé styky s českými vlastencami udržiaval najmä Pavol Jozef Šafárik, s Dobrovským a Jungmanom, ale aj Ľudovít Štúr či Jozef Miloslav Hurban, o čom svedčí jeho dielo *Cesta Slováka k bratrom slavenkým na Morave a v Čechách*, z básnikov napr. Samo Bohdan Hroboň, udržiujúci osobné aj písomné kontakty s Karolom Slavojom Amerlingom, Václavom Staňkom, s Bohuslavou Rajsskou či Samo Tomášik, ktorému sa dostalo mimoriadne nadšeného prijatia v Prahe, ako aj ďalší básnici romantizmu a realizmu.

Osobitne sa tieto kontakty prehĺbili po vzniku Československej republiky v roku 1918. Pravda, odvtedy sa tu a tam na obidvoch stranách ozývali kuvičie hlasy, no tie nemali rozhodujúci vplyv na vzájomné spožitie.

Školstvo na Slovensku má bohatú tradíciu. V spišskom regióne, na ktorý chceme uprieť našu hlavnú pozornosť, od najstarších čias vznikali školy kláštorné, farské, kapitulné, postupne dedinské, malomestské, kráľovské a školy magnátov a šľachticov. História týchto škôl na slovenskom území zaznamenal v diele *Gymnasiologia* Ján Rezik. Spomedzi mnohých spišských škôl najväčší význam nadobudla už v prvej polovici 16. storočia škola v Levoči, spočiatku katolícka, roku 1696 premenovaná na lýceum. Keď roku 1672 panovník Leopold I. založil v meste katolícke gymnázium spravované jezuitmi, minoritmi a premonštrátmi do roku 1851, začali od nasledujúceho roku pôsobiť na škole rakúski a českí profesori za riaditeľovania Laurenc Kocureka, českého pôvodu, pôsobiaceho dovtedy na gymnáziu v Hradci Králové. Po jeho preložení po jedno-ročnom pobyte v Levoči na brnianske gymnázium sa riaditeľom stal Anton Eduard Siegel.

Na škole sa vyučovalo trojjazyčne, a to po nemecky, maďarsky a československý jazyk. Až 30. októbra roku 1855 bol podľa nariadenia košického školského úradu vyhlásený slovenský jazyk za povinný pre všetkých žiakov a vo všetkých triedach. Z učebníc sa používala *Historie literatury české* od Jungmanna, od Buriana *Česká mluvnice nově vzdělaná*, *Srovnávací mluvnice jazyka českého a slovenského*, *Čítanka pro školu a Dům* od Čelakovského atď. K vyučujúcim „československého“ jazyka patril Josef Doucha, Jan Dřizhal, Josef Dvořák, Josef Alois Jehlička, Jan Javůrek, bývalý redaktor časopisu *Vlastimil*, ktorý počas pôsobenia v Levoči posielal články do *Pražských novin* o obyčajoch slovenského ľudu, ako aj mnohí ďalší. Zmienit' sa tu treba aj o Žiackej knižnici, v ktorej sa nachádzali tri exempláre *Rukopisu Královédvor-ského*, *Tomkove Děje pražské*, *Jablonského Básně*, *Vinařického preklady Vergiliových básní*, *Tomíčkov Pravopis český dle ústrojnosti českého jazyka*, *Jirečkov Národopisný přehled království českého*, v profesorskej knižnici to boli knihy od Václava Staňka, *Čelakovského básnické spisy*, *Jungmannov preklad Miltonovho Strateného raja*, *Kollárové Hlasové...*, *Klácelova Dobrověda* atď. Čo sa týka národnostného zloženia žiakov podľa štatistiky vypracovanej r. 1937 profesorom Čestmírom Vránkom za obdobie rokov 1851 až 1860 bolo v škole 1073 Slovákov, 17 Čechov, 956 Nemcov, 135 Maďarov, 50 Rusínov, 12 Poliakov a 43 Izraelitov. V nasledujúcich rokoch stratil

slovenský živel prioritu, lebo rubriky o národnosti poznali iba jeden termín, a to uhorský. Za takejto nepriaznivej situácie sa nemohlo rozvíjať ani slovenské školstvo a je len prirodzené, že sa to pociťovalo i v období vzniku prvej Československej republiky. Je preto pochopiteľné, že nedostatok pedagogických pracovníkov aj učebníc sa riešil za priamej pomoci a podpory zo strany českej, ktorá i popri čiastkových negatívnych javoch nebyvalou mierou prispela k zvyšovaniu vzdelanostnej úrovne slovenského národa. Z tohto pohľadu sa nám treba pozerať i na vzájomnú spoluprácu českých a slovenských profesorov na levočskom gymnáziu v období rokov 1919–1939. Tým skôr, že obidva naše národy sú si nielen historicky blízke, ale vždy ich aj spájala myšlienka tej spolupatričnosti, ktorú hlásali Ján Kollár, Pavol Jozef Šafárik či Božena Němcová, Václav Staněk a iní.

Vznik Československej republiky 28. októbra 1918 znamenal zásadný prevrat v živote českého a slovenského národa nielen na poli spoločensko-politickom, ale aj kultúrnem a školskom. Rozpad Uhorska uvoľnil domáce tvorivé sily, čo sa odzrkadlilo v rozvíjaní kultúry na princípoch vlastného spisovného jazyka a jeho používania v úradoch i v školách. Nakoľko pre jeho výučbu sme nemali podmienky, a to nielen v učebnicovej produkcii, ale ani vo výbere pedagogických pracovníkov, v tejto situácii náš národ s porozumením uvítal záujem českých profesorov pôsobiť na slovenských školách, ktorý sa pociťoval v intenciách historicky proklamovanej súdržnosti Čechov a Slovákov.

Situácia na levočskom gymnáziu bezprostredne po vyhlásení Československej republiky nebola veľmi priaznivá z toho dôvodu, že maďarčina si udržiavala svoje postavenie až do marca 1919. Riaditeľom školy bol Elek Kálmar a slovenskými profesormi Jozef Krššák, Florián Milan, Koloman Murgaš a Ján Tomaj. Keď 31. marca 1919 funkciou správcu školy bol poverený František Matějček, profesor z Uhorského Brodu. Kálmar, hoci proti tomu protestoval, bol nútený odovzdať mu kľúče od budovy, protokoly a tlačivá potrebné na zápis žiakov. Pred Matějčekomým príchodom prevzal školu do československej správy spišský župan Ján Ruman. Do pôvodného maďarského zboru nastúpili noví profesori z Čiech a Moravy, a to Ludvík Vojtěch a Josef Šimek z Jevíčka, Čeněk Zadražil z Hraníc, Vojtěch Faměra zo Žižkova, ďalej Ladislav Zvěřina a Karel Pittl. Na návrh správcu Matějčeka a po porade 9. mája roku 1919 sa rozhodol profesorský zbor podať Ministerstvu školstva a národnej osvety žiadosť o pomenovanie školy po Vavrovi Šrobárovi a súhlas k tomu dostala už 17. mája toho istého roku.

Členovia profesorského zboru boli aktívni nielen v škole, ale aj mimo nej. Prednášali v okolitých obciach o Štefánikovi a Husovi, profesor Famera založil spevokol, Karel Pittl Sokol.

V nasledujúcom školskom roku 1919/1920 odišiel zo zboru František Matějček, Josef Šimek, Čeněk Zadražil, Ladislav Zvěřina a novými členmi sa stali Jaroslav Dufek a Hermína Dufková, Jaroslav Zich, Jan Buřata a novým správcom školy sa stal Karel Kepert z Místku. Škola usporiadala verejné oslavy prvého výročia vzniku ČSR, ďalej si pripomenula 70. narodeniny T. G. Masaryka, pamiatku smrti Jana Husa, Boženy Němcovej, Adolfa Heyduka, Andreja Sládkoviča.

Telocvičná jednota Sokol sa predstavila verejnosti v Krompachoch, Spišskej Novej Vsi a v Levoči a 16 žiakov navštívilo Prahu, kde si prezre- lo jej historické pamiatky.

V školskom roku 1920/21 odišiel do Místku Karel Kepert, Ján Buřata a Dufek s Dufkovou a novými členmi zboru sa stali Miroslav Vavroušek z Plzne, Karel Marek z Olomouca, poverený funkciou správcu školy, Antonín Levý z Klatov a Antonín Krejčí. Profesorský zbor zorganizoval prednášky zo zákonodárstva, národohospodárstva, zdravotníctva a výchovy v širšom slova zmysle, na Masarykových oslavách mal prejav správca školy ako i na Štefánikových, ďalej to bola spomienka na Bielu horu, dramatizácia vstupnej scény z Komenského Labyrintu, scéna z Mahenovo- ho Jánošíka, prednáška o moravskom Slovácku, o živote Jana Husa a 15 vystúpení bábkového divadla. Žiacka čítareň odoberala tieto časopisy: Orišky, Mladé Slovensko, Živena, Český svět, Skřivánek, ďalej časopisy nemecké, anglické, francúzske a talianske. Vzmáhala sa aj profesorská knižnica, ktorá na konci školského roka mala už 10630 exemplárov. Na škole sa vyučoval jazyk anglický, nemecký, francúzsky a ruský.

Neustále zmeny v profesorskom zbore nemali vplyv na úroveň vyučova- nia, lebo za odchádzajúcich prišla vždy kvalitná náhrada. Tak v škol- skom roku 1921/22 odišiel Karel Ašmera do Břeclavi, Zich do Uhorského Hradišťa a novými členmi sa stali Karel Bartoš z Královských Vinohrad, akademický maliar František Horejc z Prahy, Jan Plocek z Místku. Pre zaujímavosť uvedieme, že profesor Bartoš vyučoval prírodopis, matema- tikú, chémiu, fyziku a francúzštinu, zaiste z nedostatku učiteľských síl. Študenti školy zozbierali medzi sebou v prospech hladujúcich v Rusku 150 korún a v meste 1235.

K profesorským aktivitám patrilo organizovanie prednášok, besied, kultúrnych vystúpení, oslavy Karla Havlíčka Borovského, Molièra, Petra Kellnera Záboja Hostinského, Hodžu, Komenského, Bielej hory, o práci

medzi ľuďom, beseda o význame bábkového divadla, o samospráve amerických škôl, o problematike pamäti, ďalej to bol cyklus prednášok z literatúry, dejín, zemepisu, národopisu, škola zorganizovala kurz z jazyka francúzskeho pre verejnosť, exkurzie do okolitej prírody za historicko-umeleckými pamiatkami Spiša a 60-tím žiakom umožnila navštíviť Prahu.

K 1. septembru šk. r. 1922/23 došlo opätovne k zmenám, zo zboru odišli Bartoš, Faměra, Horejc, Krejčí, Pittl do Valašského Meziříčí a novými členmi sa stali Václav Boháček zo Šumperka, Jozef Pařízek zo Znojma, Vilém Šebor z Mladej Boleslavy, Václav Choděra z Prahy Vršovíc, František Štern tiež z Prahy ako aj Libuše Matoušková. Spomienky sa uskutočnili na Francisciho, Hviezdoslava, Heyduka, Masaryka, na Bielu horu a profesori Choděra a Šebora sa zaslúžili o postavenie javiska v aule gymnázia.

Nový školský rok 1923/24 sa započal s viacerými zmenami. Do Chrudimi odišiel Václav Choděra, Matoušková do Turčianskych Teplíc, novým členom sa stal Karel Reček z Rakovníka, Marie Zöllnerová-Novotná z Prahy a Božena Joujová z Náchoda, ktorá vyučovala „československý“ jazyk a Karel Reček dejepis, zemepis, latinčinu, filozofiu a prírodopis. Profesorský zbor zorganizoval besedu o J. S. Macharovi, B. Smetanovi, univ. prof. Miloš Weingart prednášal na tému Myšlienka slovanskej vzájomnosti a univ. prof. R. Horn o Historickom opodstatnení našej republiky a v marci opäť M. Weingart o Prehľade slovanských národov a jazykov. Aktívne tiež pracoval samovzdelávaci krúžok J. Francisciho, v ktorom odzneli prednášky o Komenskom, Rousseauovi, o význame Woodrova Wilsona pre našu republiku, kurz slovenčiny zorganizoval prof. Plocek a účtovníctva František Štern.

Začiatkom šk. r. 1924/25 odišla zo školy Božena Joujová do Banskej Bystrice a Karel Reček do Rakovníka, Zöllnerová-Novotná do Plzne, odkiaľ prišiel Miroslav Pantůček. Ku kultúrnym podujatiam patrila spomienka na 10. výročie vzniku Českej družiny v Kyjeve a Československej stotiny Nazdar vo Francúzsku, prednáška o J. Kollárovi a oslava pamiatky J. Žižku, o vývoji života na zemi prednášal prof. Boháček, ktorý viedol aj skauting.

Po jednoročnom pôsobení v Levoči odišli zo školy F. Bezděk, M. Pantůček a v šk. r. 1925/26 k novým členom zboru patrili Jan Plojhar z Prachatic, B. Joujová sa vrátila z Banskej Bystrice a Otokar Formánek, ktorý prevzal funkciu správcu školy po zomrelom Karlovi Marekovi.

Profesor Jan Plocek v nekrológu za správcom uviedol, že pochádzal z Berouna a po štúdiách matematiky a deskriptívnej geometrie pôsobil v Prahe, Olomouci, Chrudimi, Litovli, Jevíčku, Novom Meste nad Váhom. Pochopil, že úlohou pedagóga je nielen učiť, ale vykonávať aj kultúrno-osvetovú a ľudovovýchovnú prácu. Organizoval prednášky, zájazdy divadiel do Levoče, rôzne kurzy, bol členom Sokola, Červeného kríža, Maticy slovenskej a Osvetového zboru. Profesorský zbor zorganizoval oslavy Komenského, Štefánika, Palackého, ďalej prednášky o slovenskom ľudovom umení, o knihovníctve, ľudovývchove a žiakom umožnil účasť na stredoškolskom zlete v Prahe, kde sa umiestnili spomedzi 109 ústavov na 18. mieste.

V školskom roku 1926/27 uskutočnil inšpekciu v škole primátor mesta Prahy Baxa a ministerský radca Rudolf Neuhofer. Zo zboru odišli Černo, Švamberk a novými členmi sa stali Mária Dieckerová, František Kalaš a Váňa. K pravidelným kultúrnym podujatiam patrila oslava 28. októbra, Komenského, Masaryka, Štefánika, ďalej to boli prednášky o Turgenevovi, Kollárovi, o slovenských dejinách a slovenskej vzájomnosti, pozornosť sa venovala aj športu, najmä tenisu a šermu.

I v školskom roku 1927/28 došlo k viacerým zmenám. Marie Dieckerová odišla do Prahy, Plocek do Místku a naproti tomu prišiel z Čáslavi Čestmír Vránek, ktorý na škole pôsobil až do rozpadu republiky a bol jedným z najaktívnejších profesorov. Už tradične si škola pripomínala akadémiou 28. október, ale aj Masaryka, Štefánika, Komenského i Hviezdoslava. Veľmi aktívny bol Francisciho krúžok, ktorý mal 20 členských schôdzí, na ktorých odzneli prednášky o československej vzájomnosti, o Mickiewiczovi, o žene v spoločnosti, o konzervativizme a pokroku, o nacionalizme a internacionalizme. Pri 10. výročí vzniku ČSR mal prednášku prof. Černo o Kollárovi a Šafárikovi, o udalostiach meruôsmeho roku, o histórii slovenského národa, o politike Kolomana Tiszu a ministra Apponyiho, o spolupráci Čechov a Slovákov po vzniku ČSR. Mládeži pripomenul, aby si v srdciach postavila „monumentum aere perennius“, lebo „salus rei publicae suprema lex est pro omnibus et in omnibus“.

Zmeny v profesorskom zbere v šk. r. 1928/29 neboli veľké. František Kalaš odišiel do Českých Budějovic, Leopold Brenner zanechal pedagogickú činnosť a do zboru prišiel Karel Sochor z Českej Lípy a Emil Loubal. Škola venovala spomienku Antonínovi Dvořákovi, prof. Merta prednášal o ľudovývchove, knihovníctve, o Bergsonovej filozofii, Sochor o Dobrovskom a Bottovi a o slovenských ľudových obyčajoch. Profesor Čestmír Vránek a Josef Pařízek viedli bábkové divadlo. Prof. Vránek vo

svojej výročnej správe o bábkovom divadle uviedol, že kým v Čechách bol jeho priekopníkom bábkar Matej Kopecký, na Slovensku Viliam Stražan. Ďalej spomenul, že prvý zjazd bábkarov bol r. 1904 v Plzni a bábkarské výstavy v rokoch 1911, 1921 a 1924 v Prahe. Vysoko ocenil zásluhy prof. Pařízka na oživení bábkového divadla na levočskom gymnáziu. Škola zakúpila pre divadlo bábky z Prahy od firmy Modrý a Žanda. Prof. Vránek sa zamýšľal aj nad výchovno-vzdelávacím významom bábkového divadla, nad hodnotami esteticko-psychologickými, mravnými a jazykovými, lebo sám, súc Čechom, zdôrazňoval úctu k materinskému jazyku. Okrem iného aj to, že pre bábkar-recitátora musí byť kult slova najvyšším zákonom. Veľmi aktívny bola aj prof. Boháček, ktorý pre žiakov uskutočnil 15 zemepisných a prírodopisných prednášok.

V šk. r. 1929/30 odišiel zo školy Černo, Váňa, Plojhar a do zboru prišiel Josef Erban zo Znojma, Václav Holeček z Prostějova a Duchoň z Trenčína. Škola usporiadala oslavu 1000 ročnej pamiatky sv. Václava, prednášky o Edisonovi, Jiráskovi, Seifertovi, Kubánim, o študentoch ako „spes patriae“. Veľmi zaujímavú a fundovanú prednášku mal prof. Sochor na tému Levoča, literárne stredisko československé v 40. rokoch 19. storočia. Ďalej to boli prednášky o J. Wolkrovi, Vlčkovi, o ľudovýchove, o fyziológii telesných cvičení, o levočskej kníhtlačiarňi a jej majiteľovi Werthmüllerovi, ktorý vydával diela v jazyku nemeckom, latinskom, gréckom, maďarskom a slovenskom, ako aj diela J. Chalupku, M. M. Hodžu, A. H. Škultétyho, J. Matúšku a P. J. Šafárika. Prof. Sochor analyzoval diela S. B. Hroboňa, B. Nosáka-Nezabudova, J. Kalinčiaka, M. Dohnányho, J. Bottu, M. Ferienčika, L. Kubániho a J. Čajaka, ako aj rukopisné zábavníky Život, Holubica, Považie. Poukázal i na to, že na škole sa hrali divadelné hry v jazyku českom, slovenskom, francúzskom, nemeckom a chorvátskom.

Aj v šk. r. 1930/31 došlo v zbere k niektorým zmenám. Odišiel Erban, Sochor a Loubal, daný k dispozícii Zemskej školskej rade v Brne. Novými členmi sa stali Janovský, Korselt a Pudichová. Opätovne sa pripomínali významné udalosti v živote republiky, ako 28. október, Masaryk a Štefánik, Deň sporivosti, Deň československo-rumunskej vzájomnosti, o francúzskom školstve, o Tyršovi, Vergiliovi atď. Vo výročnej správe školy publikoval Čestmír Vránek úvahu s názvom Kalinov Timoleon a jeho grécka predloha. Vránek sa podujal na úlohu porovnať Kalinovu prácu s Plutarchovou.

K začiatku šk. r. 1931/32 odišli zo školy Duchoň, Holeček, Janovský, Kmínková do Šumperka i Pudichová a k novým členom patrili Blažena

Černovická, Josef Košř, Otakar Koutný, František Król a Ján Zaic. Z kultúrnych podujatí možno spomenúť oslavy 28. októbra, Deň spori-
vosti, 82. narodeniny T. G. Masaryka, prednášku o Goethem a Komen-
skom, o Podjavorinskej a Vansovej. Čo sa dotýka počtu žiakov, ten od
r. 1924 ani raz neklesol pod 200. Školu v tomto šk. r. navštívil minister
školy Ivan Dérer, ministerský radca Dvořák, inšpektori Malota, Jiránek
a Pros.

K niektorým zmenám došlo aj v nasledujúcom šk. r. 1932/33. Odišli
Viktor Merta do Zábrehu, Pařízek do Mikuláša, František Veselý do Mla-
dej Boleslavi. Profesori mali prednášky o Vrchlickom, Tyršovi, Björnso-
novi, Bezručovi, o Chalupkovi, Pribinovi, o výchove detí v rodine,
o abstinencii, tuberkulóze, o Svatoplukovi Čechovi, Podjavorinskej.

V nasledujúcom šk. r. 1933/34 nastúpil na školu Juraj Kovář a Irena
Prosnitzová. Z kultúrnych aktivít členov zboru možno spomenúť pred-
nášku o B. Smetanovi, A. Dvořákovi, J. Nerudovi, o Škultéty, prednáš-
ku o vzniku literárneho diela. V priebehu 10 ročnej existencie školy
veľmi vzrástli zbierky z jednotlivých predmetov, napr. v zemepise z pô-
vodných 811 na 1023, vo fyzike z 388 na 1081, v prírodopise z 2643 na
5987, v chémii zo 76 na 1047, kreslenie malo 407 pomôcok, telesná vý-
chova 1277, hudobná výchova 63. Je to dôkaz životaschopnosti školy, ale
aj nebyvateľného záujmu o školu zo strany profesorov.

V šk. r. 1934/35 bol O. Formánek preložený za riaditeľa gymnázia do
Benešova v Čechách, Josef Košř na Dievčenské gymnázium v Prahe,
novými členmi sa stali Vrtek, Friedl, Krempaský a Bornstein. K význa-
nejším školským podujatiam patrili prednášky o knihovníctve, ľudový-
chove, 100. výročie hymny Kde domov můj a Hej, Slováci, 150. narode-
niny básnika Jána Hollého, sté narodeniny básnika A. Heyduka, V. Bo-
háček prednášal o liečivých rastlinách a zaujímavostiach zo života hmyzu,
Kovář o rádiotelefónii.

K 31. augustu šk. r. 1935/36 odišli Friedl, Korselt, Kovář a k novým
členom zboru patril Mach, Mikolášek z Mladej Boleslavy, Dobeš a Šim-
ko. K školským udalostiam patrili oslavy Matice slovenskej, narodenie
L. Štúra, recitácie prof. Allèona z francúzskej poézie, 100. výročie smrti
K. H. Máchu, manifestačný sprievod mestom pri zvolení E. Beneša za
prezidenta a výstava slovenských a českých kníh. Rodičovské združenie
zakúpilo pre školu 4 písacie stroje a založilo fond na zriadenie rozhlasu.

V šk. r. 1936/37 odišiel Dobeš a novým členom sa stal Bedřich Hei-
ser, Zdeněk Wildmann z Rakovníka, Adolf Čihák z meštianskej školy
v Dolných Kraloviciach, Samo Taulus, Edita Schöpferová a Sternová.

Z významnejších školských podujatí treba spomenúť oslavy tristoročnej pamiatky Tranoscia, návštevu hrobu M. Hlaváčka, besedu o Erbenovi, Puškinovi, o tvorbe Bernoláka, Vansovej, premietanie filmov s obsahom chemickým, zemepisným, dejepisným a fyzikálnym. Začiatkom šk. r. bolo do 10 tried inštalované rozhlasové zariadenie, 6. novembra mal prof. Jaroslav Šafranko prednášku o televízii s praktickými ukážkami z vysielania. Bolo to prvé vysielanie na Slovensku, o dvadsať rokov skôr, ako bolo uvedené do praxe 3. novembra roku 1956. I to je dôkazom vysokej úrovne levočskej školy. Prof. Królová usporiadala výstavu kresieb J. Alexyho, skla, grafiky, keramiky, fotografií a grafických prác žiakov. Aktívne si počínal aj bábkarský krúžok a krúžok Francisciho, v ktorom odzneli recitácie slovenských a českých básní, referáty, prednášky a hudobné čísla. Škole sa dostalo podpory od mnohých inštitúcií, od Masarykovej leteckej ligy, mestskej sporiteľne, Čsl. Červeného kríža, od športového krúžku československých dôstojníkov, Katolíckeho kruhu, Matice slovenskej, Slovenského liehového priemyslu, odbočky Zväzu rotmajstrov, Živnostenského spoločenstva, Slovenskej ligy, Konzumu a od Zipser Creditbank. V tomto šk. roku bolo na škole najviac žiakov, a to 320, z toho sa k „československej“ materinskej reči hlásilo 277, k nemeckej 34 a maďarskej 9. Celodenné výlety sa uskutočnili do Demänovskej jaskyne, Slovenského raja, Dobšinskej ľadovej jaskyne, do kúpeľov v Gánovciach, Javoriny a na Ďumbier.

V šk. r. 1937/38 došlo k viacerým zmenám. Bedřich Heiser bol preložený do Nového Jičína, do Bratislavy Samo Paulus, do Krnova Edita Schöpferová, novými členmi sa stali Ferdinand Hanzlík, Teodor Krem-paský, matematik, chemik a fyzik a Frant Pazúr, nemčinár a francúzštinár ako aj Ladislav Šimovič, ktorý učil aj „československý jazyk“. Profesorský zbor zorganizoval besedu o P. Bezručovi, A. Bernolákovi, J. M. Hurbanovi, oslavy Masaryka, Štefánika a Beneša, Francisciho krúžok odoberal pre žiakov nižších tried 11 časopisov a pre vyššie ročníky 24, mal 12 členských schôdzí a 8 výborových. Na schôdzach odznelo 32 recitácií českých a slovenských básní, 8 prednášok, 16 vlastných básnických prác a prozaických, hudobné a spevné čísla. Krúžok vypísal aj verejnú súťaž na novelu, poviedku, fejtón, báseň, úvahu, divadelnú hru a študentské piesne. V porote bolo 7 členov a dvaja profesori. Pre žiakov sa organizovali divadelné predstavenia Čapkovej Matky a od Palárika Drotár, operety Študenti – chasa zlatá. Prof. Vránek vo výročnej správe publikoval článok Z československej minulosti levočského gymnázia (kapitola z dejín ústavu v rokoch 1851–1861). Hovoril v ňom o postavení slovenčiny, ktorá sa

uvádza pod termínom „tchechoslovakische Sprache“ a Vojtech Faměra v príspevku In memoriam prof. Františka Króla uviedol, že škola v ňom stratila veľmi obetavého člena, organizátora besied, prednášok, akademií, rečníka, správcu knižnice a menzy a ľudovýchovného pracovníka. Profesor Król tragicky zahynul 3. apríla 1938. Na škole študovalo najviac žiakov, a to 361.

Na záver sa žiada už len stručne poznamenať, že prítomnosť českých profesorov na gymnáziu v Levoči nepochybne prispela k vynikajúcej úrovni školy nielen po stránke pedagogicko-didaktickej, ale aj spoločensko-kultúrnej. Záujem profesorského zboru o výchovu a vzdelanie žiakov presahoval rámec povinnej výučby a o každom jednom z nich možno povedať, že svojej práci bol oddaný telom aj dušou. O tom svedčí množstvo podujatí a akcií, ktoré organizovali v škole i mimo nej. Bez váhania možno povedať, že môžu byť príkladom aj dnešnej generácii pedagógov. Škola bola tolerantná aj po stránke konfesionalnej, čo dokazuje vyučovanie rímskokatolíckeho, evanjelického a židovského náboženstva. Poznať minulosť školy je i dnes poučné, lebo vždy bude platiť, že nielen história, ale aj škola „est magistra vitae“.